

Pomične ograde ili vrata

Iva Pleše

Za razliku od Slovenije, Mađarske ili Srbije, Hrvatska nije podignula **ogradu, zid ili žicu** na granicama sa svojim istočnim ili južnim susjedima. Jedan od razloga tome jest, navodno, odnos između Hrvatske i Bosne i Hercegovine, susjedne zemlje s kojom Hrvatska dijeli najdulju granicu. Taj se odnos pak predstavlja, u premijerskom nastupu pred Europskim parlamentom, na dva suštinski različita načina, kao odnos „između prijateljskih država i naroda“ i kao odnos Hrvatske s „područjem u kojem žive Hrvati u BiH“. No, iako Hrvatska na svojim granicama nije podizala ograde ili žice, koji god razlog tome bio, ipak se koristi jednim tipom pomične ograde kao sredstvom u borbi protiv nepoželjnih migranata. Radi se o ogradi ili vratima, kako se taj objekt u službenim dokumentima dvojno naziva, koja se postavljaju na samim graničnim prijelazima i to na jednoj točki a ne duž granice. Prva takva hrvatska pomična ograda na granici prema nekoj susjednoj državi postavljena je na graničnom prijelazu Batina/Bezdan, prema Srbiji, još na ljeto 2016. godine „u cilju sprečavanja eventualnog pokušaja nezakonitog ulaska u Republiku Hrvatsku“ a zbog „jačeg priljeva migranata“. Iz Ministarstva unutarnjih poslova tada su batinsku ogradu nazvali tehničkim preprekama koje su postavljene preventivno te se „po potrebi i u skladu sa stanjem sigurnosti mogu aktivirati, radi potpune blokade mosta, odnosno prometnice koja vodi prema navedenom prijelazu“. Tri godine kasnije, u lipnju 2019. podignuta je na graničnom prijelazu Maljevac, na mostu koji iz Bosne i Hercegovine vodi prema hrvatskom teritoriju, također kao sredstvo obrane od migranata, barijera istog tipa opisivana kao pomična metalna ograda, odnosno protunavalna zaštitna ograda, kako ju se naziva u službenim dokumentima, da bi se, prema navodima Ministarstva unutarnjih poslova, spriječio nasilni upad migranata bez potrebe za dovođenjem većeg broja policajaca ili postavljanjem drugih prepreka, a sve zbog iskustva od prethodne jeseni „kada su migranti upravo na tom prijelazu [...] nekoliko puta pokušali nasilno ući na teritorij Republike Hrvatske“. Kvalifikacija tog pokušaja ulaska u Hrvatsku kao nasilnog, što je istaknuto kao opravdanje za podizanje spomenute tehničke prepreke, bila je povezana s posvemašnjom dekontekstualizacijom tog događaja koji je i u medijima prikazan kao napad na hrvatsku granicu iako se zapravo radilo o prosvjedu i traženju prolaza koje je imalo „posebnu simboličku težinu“ upravo zato jer se događalo na jednom od službenih graničnih prijelaza.

Temelji za postavljanje barijera sličnih onoj na graničnom prijelazu Maljevac / **Velika Kladuša** napravljeni su tada i na graničnim prijelazima Gejkovac/Drmaljevo i Pašin Potok/Zagrad, kako to piše na stranicama MUP-a gdje se također objašnjava da je pomična fizička barijera tj. ograda na graničnom prijelazu Maljevac postavljena u skladu s onim što je navedeno u „Schengenskom katalogu EU-a za nadzor vanjskih granica, povratak i ponovni prihvat“ a to je da „granične prijelaze i neposredno okolno područje treba tehnički nadgledati“ te da granični prijelazi, „u pravilu, trebaju biti odijeljeni ogradom“. Ista je tehnička prepreka, u dokumentima nazvana vratima za zaprečenje ceste, postavljena, primjerice, i na graničnom prijelazu Ličko Petrovo Selo/Izačić. Sve su te kao i druge slične prepreke bile dio priprema za ulazak Hrvatske u **šengenski prostor** a iako njihova simbolička značenja nisu na prvi pogled toliko jasna kao ona vezana uz **barijere podignute duž granica**, one im se na razne načine mogu pridružiti. Govoreći o jednoj od takvih ograda postavljenih ne duž granice nego na njezinim odabranim točkama, upravo onoj podignutoj na graničnom prijelazu Maljevac, aktivistkinja iz zagrebačkog Centra za mirovne studije zaključuje da je i ovakva „ograda, kao i žica, lice i naličje nasilja“.

16. 1. 2023.